

Den rigtige vej

Uledsagede flygtningebørn og unge skal videre på den rigtige måde – Hanne Gøth hjælper dem på vej

104
16

4/2016

19. FEBRUAR

ISSN 0105-5399

AnsvarshavendeForbundsformand
Benny Andersen**Redaktion**Jens Nielsen (redaktør), jni@sl.dk
Maria Rørbæk, mrk@sl.dk
Tina Løvbohm Petersen, tln@sl.dk
Steven Leweson (layout), stl@sl.dk

Prik, læserindlæg, artikler og anmeldelser er ikke nødvendigvis udtryk for redaktionens eller organisationens mening. Redaktionen påtager sig intet ansvar for uopfordret indsendt stof.

Alle artikler fra Socialpædagogen tilbage til 1999 kan findes på www.socialpaedagogen.dk/arkiv

Adresse

Socialpædagogen
Brolæggerstræde 9
1211 København K
Tlf. 7248 6000. Fax 7248 6001
Åbningstid: mandag-onsdag 9-15,
torsdag 9-17, fredag 9-13
redaktionen@sl.dk
www.socialpaedagogen.dk

Læserbreve og kronikker

Socialpædagogen er forpligtet til at optage læserbreve fra medlemmer. De må højst fylde 2.000 anslag. Læserbreve med injurierende indhold kan afvises. Kronikker bringes efter en redaktionel vurdering og må højst fylde 8.000 anslag. Læserbreve og kronikker, der bringes i bladet, offentliggøres også på internettet. Indlæg sendes til redaktionen@sl.dk

Annoncer

Sendes til redaktionen@sl.dk
Se priser, formater, deadlines osv. på www.socialpaedagogen.dk/annoncer

Kommende deadlines

Deadline for læserbreve og stillingsannoncer til 5/2016, der udkommer den 4. marts, er mandag den 22. februar kl. 12. Deadline for stillingsannoncer til 6/2016 er den 7. marts kl. 12. For tekstsidedannoncer er deadline til 6/2016 onsdag den 2. marts.

Redaktionen af 4/2016 er afsluttet den 11.2.2016

Abonnement

Abonnementspris 2016:
969,00 kr. inkl. moms (24 numre)
Løssalg: 48,00 kr. + porto

Oplag

44.193 i perioden
1.7.14-30.6.15

Produktion

Datagraf Communications A/S, Aarhus

Forsidefoto

Søren Kjeldgaard

Medlem af:

KOMMENTAR

Det helt afgørende må være, at de udsatte børn og unge bliver matchet med det rigtige tilbud med den rette faglighed

Det nuancerede familieplejeområde

Af Kaj Skov Frederiksen
Forbundskasserer

FOTO: VIBEKE TOFT

TV2 bragte den 2. februar dokumentaren 'Anbragt i helvede', der viser, hvordan fire piger for år tilbage var udsat for massive psykiske, fysiske og seksuelle overgreb i en plejefamilie. På alle måder et totalt svigt fra det system, der er sat i verden for at hjælpe dem. Dokumentaren har givet anledning til mange diskussioner om fx børnesamtaler, erstatningspligt og tilsyn. Alle sammen relevante diskussioner, som vi som organisation har taget del i.

Her vil jeg dog godt nøjes med at zoome ind på familieplejeområdet. For her er brug for langt flere nuancer og perspektiver end dem, der er kommet frem i forlængelse af dokumentaren.

Der er ingen tvivl om, at familiepleje er en god løsning for mange udsatte børn og unge, men familiepleje er ikke bare familiepleje. For de børn og unge, der bliver anbragt i familiepleje, har forskellige behov og skal derfor også have forskellige tilbud. Fra børn, der primært har brug for en tryk base i en stabil familie, hvor plejeforældrene måske skal gå ned i tid, men godt kan varetage et ordinært job. Til børn, der har komplekse vanskeligheder og måske overgreb med i bagagen. Her vil familiepleje være et egentligt erhverv, hvor man ikke kan have et andet job ved siden af.

Når vi ved, at området er meget differentieret, og de udfordringer, som de udsatte børn har, er meget forskelligartede, så skal vi naturligvis også sikre differentierede rammer for de familieplejere, der skal hjælpe de udsatte børn. Det betyder også, at der skal være forskel på rammerne og vilkårene alt efter, hvor store vanskeligheder børnene har. Det gælder både kravet til pædagogiske kompetencer og naturligvis også den økonomiske kompensation.

Den offentlige diskussion i forlængelse af dokumentaren afspejler ikke, at opgaven som familieplejer er meget forskellig – afhængig af de udsatte børn og unges situation. Den forskel skal vi have tydeliggjort. Samtidig ved vi, at antallet af anbringelser i familiepleje, hvor børnene har komplekse og til tider behandlingskrævende problemer, stiger. Hertil rækker et firedages grundkursus, ofte sporadisk supervision samt et minimumskrav om to dages årlig efteruddannelse altså ikke.

Det afgørende må være, at de udsatte børn og unge bliver matchet med det rigtige tilbud med den rette faglighed. Og at kommunerne er villige til at investere i fornuftige og ordnede vilkår for de familieplejere, der varetager denne kæmpemæssige og helt centrale samfundsopgave.

Det bliver vi som organisation nødt til at sætte os i spidsen for at formidle til politikere og embedsmænd. For hvis ikke kvaliteten i og kendskabet til familieplejeområdet løftes, så er det de udsatte børn og unge, der betaler prisen. Og det må ikke ske.

INDHOLD

FOTO: SØREN KJELDGAARD

04

04 ULEDSAGEDE FLYGTNINGEBØRN

Med den rette hjælp i starten af deres ophold kan uledsagede flygtningebørn blive en gave for det danske samfund. Sådan lyder det fra Socialpædagogerne, der nu vil sætte fokus på området. På Frederiksberg arbejder Ungdomscentret Allégården med en udredningsmodel, der bl.a. kan bruges til at finde det bedste tilbud til uledsagede flygtningebørn. Er der fx brug for en plejefamilie? En efterskole? Eller noget helt andet. Arbejdet med de uledsagede flygtningebørn har givet socialpædagog Hanne Gøth helt nye udfordringer

04 Hvor skal du hen, du?**08** Hannes job blev helt forandret**10** Med den rette hjælp kan de blive en gave**11 LOVFORSLAG**

Barnet stritter imod – men socialpædagogen holder fast i armen og fører barnet ud af opholdsstuen. Bør en sådan hændelse være omfattet af et krav om registrering og indberetning? Det spørgsmål er til debat efter, at et nyt lovforslag vil tillade såkaldt kortvarig fastholdelse og bortvisning uden krav om registrering og indberetning. Socialpædagogerne og en række andre organisationer er kritiske, og fra flere sider lyder det, at retssikkerheden er i fare. Socialministeren vil derimod undgå 'unødigt bureaukrati'

11 Fastholdelse uden registrering

FOTO: BIRCH/JOHN ANDERSON

14

14 ARBEJDSKADER

Ventetider på mere end tre år – og sager, der udsættes igen og igen. Det er, hvad mange socialpædagoger oplever, når de anmelder en arbejdsskade. Det er ren psykisk terror, lyder det fra to medlemmer, der nu på sjette år venter på en endelig afgørelse. Også Socialpædagogernes formand finder det uacceptabelt, at mennesker, der er kommet til skade i deres arbejde, skal vente så længe. Imens vil regeringen overflytte Arbejdsskadestyrelsens opgaver til ATP for at sikre mere kvalificeret og hurtigere sagsbehandling

14 Lange udsigter til erstatning**19** Det kan kun gå fremad**20 SOCIALPOLITIK**

Danskerne: Der er forskel på udsatte

21 SOCIALTILSYN

Bedre tilsyn med plads til forbedringer

22 ARBEJDSMILJØ

Arbejdstilsynet udvider tilsyn

22 SOCIALT UDSATTE

Flere naturoplevelser

23 SOCIALPOLITIK

Dyrt at flytte råd og styrelser

24 TEAMARBEJDE

Tværfaglige team kan give konflikter

ULEDSAGEDE FLYGTNINGEBØRN

Hvor skal du hen, du?

Ungdomscentret Allégården på Frederiksberg arbejder med en udredningsmodel, der bl.a. kan bruges til at finde det bedste tilbud til uledsagede flygtningebørn. Hvad skal der fx ske med 16-årige Gaim, der er flygtet fra Eritrea?

Af Maria Rørbæk, mrrk@sl.dk
Foto: Søren Kjeldgaard

Dybest set handler det simpelthen om at lære den unge at kende – og så løbende notere observationer ned. Hvordan agerer den unge i hverdagen? Kan han fx sove om natten? Kan han stå op om morgenen? Laver han sine lektier? Hvordan indgår han i samspillet med de andre unge?

Hanne Gøth, socialpædagog

For et års tid siden boede 16-årige 'Gaim' i en jordhytte i militærdiktaturet Eritrea. Nu har han fået asyl i Danmark. Men hvad skal der til, for at han kan blive integreret og 'opnå samme muligheder for personlig udvikling, sundhed og et selvstændigt voksenliv som sine jævnaldrende i Danmark?'

Det spørgsmål er personalet på Ungdomscentret Allégården på Frederiksberg blevet bedt om at vurdere. De sidste år har centret nemlig modtaget uledsagede flygtningebørn til udredning, og i løbet af tre til fem måneder skal de lave en rapport, der bl.a. kommer med anbefalinger til videre sociale foranstaltninger. Har det uledsagede flygtningebarn fx bedst af at komme ud i en plejefamilie? På efterskole? Eller noget helt andet? Og hvad er der af henholdsvis risikofaktorer og beskyttelsesfaktorer.

Udredningsrapporten udarbejdes, mens den unge bor på døgninstitutionen Allégården, der modtager unge med forskellige vanskeligheder – og som nu stort set udelukkende er for uledsagede flygtningebørn.

– Udredningsmodellen er ikke lavet specifikt til uledsagede flygtningebørn, men det er klart, at der er nogle emner, der typisk fylder, når det drejer sig om den målgruppe – fx omfanget af krigstraumer. Spørgsmålet om familiens udtalte og uudtalte forventninger fylder næsten også altid noget. Er der fx en forventning om, at den

unge skal redde sin familie – fx gennem familiesammenføring? Eller om at barnet skal skaffe mad på bordet til sin sultende familie? Eller medicin til sin syge far, siger Kate Nissen, der som Allégårdens socialrådgiver sammen med stedets psykolog har stået i spidsen for udviklingen af udredningsmodellen.

Samtaler og observationer

Selve rapporten bliver udarbejdet i et samarbejde i det såkaldte 'udredningsteam', som består af psykologen, Kate Nissen selv samt den unges kontaktpædagog og en støttekontaktperson, der kommer ti timer om ugen og typisk har samme sproglige og etniske baggrund som den unge selv.

Det er kontaktpædagogen, der er den primære person i kontakten med den unge og i indsamling af viden til rapporten – og socialpædagog Hanne Gøth forklarer, at udredningsarbejdet foregår sideløbende med det daglige pædagogiske arbejde.

– Dybest set handler det simpelthen om at lære den unge at kende – og så løbende notere observationer ned. Hvordan agerer den unge i hverdagen? Kan han fx sove om natten? Kan han stå op om morgenen? Laver han sine lektier? Hvordan indgår han i samspillet med de andre unge? Hvordan går det til måltiderne? Og så selvfølgelig observationer om, hvordan den unge har det. Er der mange sorte tanker? Er der angst? Og kan den unge tage imod hjælp, når han har det dårligt?

Ud over observationerne bygger rapporten også på samtaler med den unge – herunder en psykologisk screening i forhold til traumer, der kalder på behandling eller andre tiltag.

I begyndelsen fungerer støttekontaktpersonen som tolk under samtalerne.

– Sproget er jo normalt pædagogens vigtigste arbejdsredskab, så støttekontaktpersonen udgør en meget vigtig rolle, siger Kate Nissen.

Kollektivistisk baggrund

Udredningsrapporten om Gaim er opbygget ud fra en fast skabelon, hvor man systematisk skriver om emner som fx sundhedsforhold, skole/beskæfti-

UDREDNING Socialrådgiver Kate Nissen (tv) og socialpædagog Hanne Gøth har hver deres rolle i udredningsarbejdet, der bl.a. afdækker den unges sårbarhedsprofil i form af såvel risiko- som beskyttelsesfaktorer.

Støttekontaktpersonen oversætter den danske kultur for den unge. Både så den unge forstår den danske kultur – og så den unge kan tage den danske kultur til sig og lettere lade sig integrere

Kate Nissen, socialrådgiver

gelse og læring, social fremtræden, selvstændighed og familieforhold – og den munder ud i en 'sårbarhedsprofil' og en sammenfattende vurdering af den unges behov.

I Gaims tilfælde indledes rapporten med en beskrivelse af hans personlige baggrund – sammenkoblet med en mere generel baggrundsforståelse, der omhandler forholdene i Eritrea og bygger på Gaims eritreanske støttekontaktpersons oplysninger. Oplysninger, som efterfølgende er bekræftet på en temadag om Eritrea afholdt af Dansk Flygtningehjælp. Der står fx:

'På landet, hvor Gaim kommer fra, er man endnu meget traditionsbundne. Her er tingene generelt meget sort/hvide – og ofte er der kun én rigtig måde at gøre tingene på. Det, man lærer af sine forældre, er det rigtige – man 'følger sin far', og man 'træffer ikke egne valg'. For Gaim er det rart at være en del af et fællesskab, hvor man ikke skal forholde sig individuelt. Han kan godt lide, at der er folk omkring ham, og han synes, det er rart, når nogen træffer beslutningerne for ham.'

Den slags oplysninger kan være vældig relevante, når man skal støtte en dreng som Gaim bedst muligt, vurderer Hanne Gøth, der siger:

– Mange af drengene kan have svært ved at forstå den måde, vi hjælper hinanden på i Danmark. Det at spørge: 'Hvad kunne du tænke dig? Hvad tænker du selv, vil kunne være en god hjælp for dig?' bliver overhovedet ikke forbundet med at være nogen som helst form hjælp. Derfor har jeg fx selv været nødt til at sadle lidt om og gøre noget andet end det, jeg har lært i pædagogfaget

gennem mange år. I starten må jeg være mere firkantet og bare sig ja og nej, og først skal du gøre sådan, og så kan du gøre sådan. Og først når vi så har lært hinanden at kende, kan jeg begynde at komme med nogle flere forklaringer og fx forklare, hvorfor jeg siger ja, eller hvorfor jeg siger nej.

Sprog og kultur

I udredningsrapporten om Gaim bliver der også givet konkrete eksempler på, hvordan der kan opstå sproglige og kulturelle misforståelser, fx i afsnittet om skole/beskæftigelse og læring:

'Det er vores oplevelse, at Gaim havde en svært skolestart, da han var den eneste eritreaner i klassen, og fordi ingen lærere talte tigrinya. Det betød, at der flere gange opstod misforståelser, hvor hans adfærd fx blev tolket som modvillighed, hvor det snarere handlede om, at han ikke forstod, hvad det hele gik ud på, eller at han følte sig alene og udenfor fællesskabet. Han havde fx svært ved at forstå relevansen af hjemkundskab eller de udflugter, de tog på – hvorfor han udeblev. I begge tilfælde blev trådene udredt ved støttekontaktpersonen (der taler tigrinya, *red.*) og Allégårdens mellemkomst.'

Udredningsrapporten fastslår i det hele taget, at støttekontaktperson-ordningen har været af uvurderlig betydning for Gaim – og for hans integration. Både fordi hun har været en god samarbejdspartner for personalet på Allégården og bidraget med viden til forståelse af Gaim – og fordi hun har haft mange lange snakke med Gaim og forklaret ham om såvel dansk kultur som det danske samfundssystem. Det fremgår, at Gaim har rigtig meget at lære – lige fra betydningen af at komme til tiden til reglerne i trafikken, hvilket illustreres af, at han i begyndelsen end ikke forstod betydningen af farverne i et lyskryds.

Kate Nissen understreger, at støttekontaktpersonen fungerer som oversætter af ord – såvel som af kultur.

– Støttekontaktpersonen oversætter den danske kultur for den unge. Både så den unge forstår den danske kultur – og så den unge kan tage den danske kultur til sig og lettere lade sig integrere, siger hun.

Sårbarhedsprofilen

Som altid slutter udredningsrapporten med en sammenfattende vurdering af Gaims sårbarhed i forhold til såvel sundhed som fremtidig udvikling og integration i det danske samfund. Her lægges der både vægt på beskyttelsesfaktorer som fx:

'At han for nuværende ikke synes at have traumer fra krig og flugt – ud over adskillelsen fra og savnet i forhold til sin kultur og familie.'

Inspiration i ICS-modellen

Allégårdens udredningsmodel er lavet med udgangspunkt i den såkaldte ICS-model, der er en socialfaglig sagsbehandlings- og udredningsmetode, der bruges i mange kommuner. ICS er en forkortelse for det engelske udtryk The Integrated Children System.

Der er tale om en helhedsorienteret metode med fokus på såvel ressourcer som problemer. Modellen er udviklet før, Allégården primært fik visiteret uledsagede flygtningebørn, og formålet var at give Familieafdelingen i Frederiksberg det bedst mulige grundlag at træffe beslutninger ud fra, når de skal vurdere hvilken støtte, de unge har brug for – altså såvel danske unge som uledsagede flygtningebørn.

Læs mere om ICS på Socialstyrelsens hjemmeside via www.kortlink.dk/kgv5

Mange af drengene kan have svært ved at forstå den måde, vi hjælper hinanden på i Danmark. Det at spørge: 'Hvad kunne du tænke dig? Hvad tænker du selv, vil kunne være en god hjælp for dig?' bliver overhovedet ikke forbundet med at være nogen som helst form hjælp

Hanne Gøth, socialpædagog

'At han er super social og velfungerende, når han er i et fællesskab.'

'At han er blevet tillidsfuld over for danske medarbejdere.'

Og på risikofaktorerne, der på den ene side handler om en risiko for ensomhed og mistro, hvis han bomæssigt placeres, hvor der ikke bor andre eritreanere – og på den anden side om risikoen for, at han lukker sig om samværet med andre nytillkomne eritreanere og ikke får lært sig dansk kultur og danske samværsformer.

Konklusionen lyder, at Gaim i en periode har behov for både at bo sammen med andre eritreanere og danskere og at have danske voksne omkring sig, som kan lære ham om dansk kultur og danske væremåder.

'Gabet fra det, Gaim kommer fra, og til det, han er havnet i, er så stort, at en intensiv indsats her i starten af hans ophold i Danmark efter vores vurdering er givet godt ud. Han tager hurtigt ved lære og vil gerne. Men uden en aktiv, målrettet indsats ser vi en risiko for, at han sammen med de øvrige eritreanske drenge lukker sig om sig selv og bliver ghettoiseret', står der.

Anbefalingen lyder på at arbejde henimod et efterskoleophold sammen med en anden eritreaner. Forudsætningen er dog, at Gaim først lærer noget mere dansk – og også gerne får lidt mere kendskab til danske unges samværsformer.

'Et bofællesskab udelukkende bestående af eritreanske drenge ville vi være skeptiske over for, selv med dansk støttekontaktperson på. Vi tror, det vil bremse hans integration', står der.

Forvaltningen beslutter

Kate Nissen understreger, at det er forvaltningen, der beslutter, hvad der videre skal ske med Gaim.

– Men vi håber, at vi med udredningsrapporten har givet dem så godt et grundlag at beslutte på som muligt.

Indtil videre er omkring tolv uledsagede flygtningebørn blevet udredt gennem modellen – og næsten alle er i første omgang blevet visiteret til et forlænget ophold på Allégården. I to tilfælde bunder det i behandlingskrævende psykiske vanskeligheder, så de har fået bevilget et længerevarende ophold. For de andre er det af mere midlertidig karakter, idet de som Gaim gerne skal blive parate til et efterskoleophold. Der er også nogle, der afventer familiesammenføring.

En er på baggrund af udredningen startet på efterskole, mens en anden er på højskole.

– Frederiksberg Kommune er nu også ved at etablere en ordning med værtsfamilier, hvor ressourcestærke familier med kendskab til flygtninge

FORMÅL Kate Nissen (tv), Hanne Gøths og kollegaernes udredningsarbejde skal ikke kun bruges til at vælge boformen – altså fx om den unge skal i plejefamilie, på efterskole eller noget helt andet – men også til at kvalificere støtten.

skal fungere som en form for familiepleje, og det ser vi som en rigtig god mulighed for de unge i deres videre integration i det danske samfund, siger Kate Nissen.

På længere sigt skal der også arbejdes med kombinationer, så en ung fx kommer på efterskole og bor hos en værtsfamilie i weekenderne.

Kate Nissen understreger, at udredningsrapporten ikke kun skal bruges til at udvælge boformen – men også kan medvirke til at kvalificere støtten.

– Det vil fx være tilfældet, hvis en uledsaget flygtning får en mentor, der kan støtte, mens han er på efterskole – og det så på baggrund af udredningen står klart, hvilke problematikker mentoren skal være særlig opmærksom på.

Hanne Gøth er enig:

– Som kontaktpædagog er det gennem udredningsarbejdet min opgave at fodre sagsbehandleren med viden om den unge. Jeg skal give et billede af, hvem den unge er. Og så er det sagsbehandlerens opgave at finde det rette tilbud. ■

Gaim optræder under pseudonym.

ULEDSAGEDE FLYGTNINGEBØRN

Hvor man med de danske anbragte unge skal arbejde utrolig meget med motivation og igen og igen sige: 'Op på hesten igen', så har de her drenge et helt andet initiativ og aktivitetsniveau og går fx op i at lave lektier

Hanne Gøth, socialpædagog

Hannes job blev helt forandret

Verdenssituationen har fået direkte indflydelse på Hanne Gøths arbejde som socialpædagog på døgninstitutionen Allégården, hvor hun i dag stort set udelukkende arbejder med uledsagede flygtningebørn

Af Maria Rørbæk, mrrk@sl.dk
Foto: Søren Kjeldgaard

Her er kommet et helt andet liv, og en helt anden energi. Det er her virkelig'. Sådan opsummerer socialpædagog Hanne Gøth den store forandring, der er sket på hendes arbejdsplads, døgninstitutionen Allégården på Frederiksberg.

Da hun for otte år siden blev ansat, var stort set samtlige beboere opvokset i Danmark.

For et år siden var halvdelen af beboerne uledsagede flygtningebørn – og nu er det tolv ud af tretten.

– Der var jo ingen, der kunne forudse, at der pludselig skulle komme så mange uledsagede flygtningebørn til Danmark, og i starten blev vi måske løbet lidt over ende. Men nu har vi fundet vores rolle i det, og vi er også blevet kompetenceudviklet undervejs, så vi fx har haft temadage om traumer og kulturforskelle, siger Hanne Gøth.

På Allégården bor i alt tretten unge fordelt på to afdelinger, der hver består af en lang gang med værelser samt et køkken og en fælles opholdsstue. I køkkenet fortæller et stort skilt, hvor halalkødet skal opbevares, og det er bare en af de synlige forandringer.

– Der er en anden stemning. Fx kan de unge finde på at skubbe alle møblerne ud til siden og

arrangere fællesdans – og det er vel at mærke noget, de gør af sig selv, uden at vi sætter det i gang. Og der var også et tidspunkt, hvor mange af dem begyndte at gå til parkour, og hvor de klatrede rundt indenfor. Op på panelerne. Hvor man med de danske anbragte unge skal arbejde utrolig meget med motivation og igen og igen sige: 'Op på hesten igen', så har de her drenge et helt andet initiativ og aktivitetsniveau og går fx op i at lave lektier. Så det er tydeligt, at sammenlignet med danske, anbragte unge, der typisk har været svigtet gennem lang tid, har de her unge haft masser af omsorg og stabilitet – indtil de pludselig er blevet isoleret og traumatiseret af fx krigsoplevelser.

Kulturforskelle

Til gengæld har de uledsagede flygtningebørn nogle andre ting at slås med, idet de nu skal lære at begå sig i et nyt samfund med andre normer. Omvæltningen kan være enorm, når man lander på Frederiksberg efter at være vokset op i en lille landsby i Eritrea, hvor man skulle gå en time for at komme i skole, hvor der ingen elektricitet var, så man bare gik i seng efter aftensmaden. Og hvor al kontakt med omverdenen skete gennem en batteridrevet radio.

– Danske anbragte unge kan selvfølgelig have mange erfaringer, der skiller sig ud fra flertallet – men de har en grundlæggende forståelse for, hvad det danske samfund er. Sådan er det ikke med de uledsagede flygtningebørn. Her skal vi lære dem ting som: Hvad er Danmark som system? Hvad er en kommune? Hvad er en pædagog? Og hvorfor bestemmer pædagogen ikke bare alt? Ligesom i al anden pædagogik er vi nødt til at møde den unge, der hvor han er, og vi er nødt til at være meget konkrete og fx tegne ting, siger Hanne Gøth.

En anden stor forandring i arbejdet er, at hun nu skal forholde sig til unge med krigstraumer – og unge, der savner deres familie.

– Det er jo tit sådan, at når man lander et trygt sted, begynder man at reagere – og så viser savnet og de sorte tanker sig. Ligesom når det gælder danske anbragte, der jo også ofte har traumer, er det at lytte noget af det vigtigste, siger Hanne Gøth.

Uvisheden

En af de aha-oplevelser, hun fik på en temadag om uledsagede flygtningebørn, var forskellen på det tab, et barn lider, hvis dets forældre fx er døde i en trafikulykke – og det tab et flygtningebarn lider, når forældrene er ladet tilbage i hjemlandet.

– Det er et mere ukonkret tab, når ens forældre lever, og man ikke ved, om man nogensinde kommer til at se dem igen. Det kan på en måde skabe en større forvirring og uafklarethed, hvor den unge kredser om spørgsmål som: Kommer jeg til at se dem igen? Hvorfor skulle jeg væk? Hvad skal jeg med mit liv?

Det er Hanne Gøths erfaring, at der ofte skal opbygges tillid, før den unge tør vise hvor meget, han fx savner sin mor.

– Jeg tænker, at arbejdet med familierelationer fylder lige så meget i arbejdet med uledsagede flygtninge som i arbejdet med danske anbragte – selvom forældrene befinder sig på den anden side af jorden. Det er meget vigtigt, at vi er opmærksomme på, hvad relationen betyder for den unge og tør være i savnet sammen med den unge.

Selvom Hanne Gøth ikke selv har gjort en aktiv indsats for at komme til at arbejde med uledsagede flygtningebørn, er hun utrolig glad for det.

– Man kan ikke sige, at jeg har søgt det her job, men jeg er glad for, at jeg har fået det dumpende ind ad døren. Det er en gave at møde de unge, og den allerstørste succes er, når vi lykkes i relationsarbejdet. Når det rent faktisk lykkes at komme i dialog og blive en guide til det samfund, de skal blive en del af. ■

OMVÆLTNING I arbejdet med de uledsagede flygtningebørn skal Hanne Gøth forholde sig til de unges savn – fx efter deres mor. 'Det er meget vigtigt, at vi er opmærksomme på, hvad relationen betyder for den unge og tør være i savnet sammen med den unge', siger hun.

Med den rette hjælp kan de blive en gave

Vi skal synliggøre det gode, socialpædagogiske arbejde, der allerede sker på området – og på den måde gøre det klart for politikere og andre, at den socialpædagogiske faglighed i høj grad har noget at byde ind med

Verne Pedersen,
næstformand,
Socialpædagogerne

Sidste år kom mere end 1.700 uledsagede flygtningebørn til Danmark – og det kan blive til stor gavn for det danske samfund, hvis – og kun hvis – de får den rette hjælp i starten af deres ophold. Sådan lyder det fra Socialpædagogerne, der nu vil sætte fokus på området

Af Maria Rørbæk, mrk@sl.dk

I dag har de brug for hjælp – om nogle år er de måske en hjælp. For samfundet og for statskassen. Sådan mener Socialpædagogerne, at politikere og andre også bør se på de unge, uledsagede flygtninge, der i denne tid kommer til Danmark.

– Det er vigtigt, at vi ser de uledsagede flygtningebørn som en ressource. For det kan de virkelig blive – men det kræver, at de modtager den rette indsats. Derfor skal vi se arbejdet med de uledsagede flygtningebørn som en vigtig investering – samtidig med, at det selvfølgelig først og fremmest handler om en menneskelig indsats over for mennesker i nød, siger Socialpædagogernes næstformand Verne Pedersen.

Hun påpeger, at alene det, at de uledsagede flygtningebørn på egen hånd har kunnet klare flugten til Danmark, viser, at de både besidder robusthed og styrke – og når man sammenholder det med, at vi i Danmark har et faldende børnetal og en ventende ældredudfordring, kan tilstrømningen af unge, ressourcestærke mennesker vise sig at blive en stor gevinst. For samfundet og for statskassen.

– Men det kommer ikke af sig selv. Det kræver, at de modtager den rette 'starthjælp', og her spiller den socialpædagogiske faglighed en stor rolle, for uledsagede flygtningebørn kan jo være meget sårbare og have haft traumatiserende oplevelser, siger hun.

Alene i de første 11 måneder af 2015 modtog Danmark 1.700 uledsagede flygtningebørn – hvilket svarer til godt en femdobling på to år, og nu vil Socialpædagogerne på flere måder sætte fokus på området:

– Vi skal synliggøre det gode, socialpædagogiske arbejde, der allerede sker på området – og på den måde gøre det klart for politikere og andre, at den socialpædagogiske faglighed i høj grad har noget at byde ind med. Det skal vi, både fordi det selvfølgelig vil skabe nogle flere arbejdspladser – og også fordi der med vores viden, indsigt og faglighed følger et ansvar for en samfundsopgave, som vi har mulighed for at være med til løse, siger Verne Pedersen.

Indslag i TV Avisen

Som eksempel på en konkret indsats, der skaber synlighed, nævner Verne Pedersen et indslag i TV Avisen, der handlede om idræt som pædagogisk værktøj i arbejdet med uledsagede flygtninge. Indslaget blev lavet, efter at Socialpædagogerne havde tippet TV Avisen om initiativet.

– Selvom Socialpædagogerne som organisation ikke blev nævnt i indslaget, er det alligevel i høj grad i vores interesse, fordi det er med til at give en opmærksomhed om vores faglighed, siger hun.

Nu skal synliggørelsen af det socialpædagogiske arbejde med uledsagede flygtninge systematiseres gennem enten en kortlægning eller en eksempelsamling, der belyser indholdet af den faglige indsats, særlige metoder, kompetencer osv.

– Det er vigtigt, at vi bliver skarpere på, hvad der virker – og hvad der ikke virker. Og at vi får delt denne viden, siger Verne Pedersen.

Endvidere skal der laves en undersøgelse blandt medlemmer, der arbejder på området, med henblik på at afklare, om der eventuelt er brug for kompetenceudvikling – ligesom der skal gennemføres en rundspørge til Socialpædagogernes kredse om lokale udfordringer og behov. ■

LOVFORSLAG

Vi er i det hele taget modstandere af flere og nye magtbeføjelser over for anbragte børn, for i vores øjne er der i konfliktsituationer brug for pædagogik – ikke for magt. Og når det så nu med selve lovforslaget også viser sig, at den form for magtanvendelse ikke skal indberettes, ja, så bliver vi altså nødt til at sige meget tydeligt fra

Verne Pedersen, næstformand, Socialpædagogerne

Fastholdelse uden registrering

Nyt lovforslag vil tillade 'kortvarig fastholdelse og bortvisning', hvis et anbragt barn fx chikanerer andre børn i fællesrummet. Der stilles ingen krav om hverken indberetning eller registrering, og det møder kritik fra Socialpædagogerne og en række andre organisationer – ministeren afviser kritikken

Af Maria Rørbæk, mrkl@sl.dk

Stop Peter. Det der går ikke... Nu går vi to ned på dit værelse'. En socialpædagog lægger armen om et 10-årigt barn, der generer de andre børn og smider med maden under frokosten på et opholdssted.

– Nej, jeg vil ej. Jeg vil blive her, skriger barnet.

– Kom. Nu går vi ned på dit værelse, siger socialpædagogen, og fører, med armen om barnet, barnet ud af opholdsrummet, mens barnet stritter imod og skriger:

– Jeg vil blive her.

Sådan lyder et fiktivt eksempel på en situation, hvor et nyt lovforslag om magtanvendelse – kaldet 'forslag til lov om voksenansvar' – kan blive aktuelt.

For ifølge lovforslaget skal det være tilladt 'kortvarigt at fastholde og bortvise' et barn fra fællesrummet, når det fx sker for at sikre tryk og trivsel i situationer, hvor barnet generer eller chikanerer de andre børn (se faktaboks).

Og det skal hverken registreres eller indberettes.

Lovforslaget har været længe undervejs, og det meste af indholdet stod i grove træk allerede klart,

da satspuljepartierne i begyndelsen af november vedtog den såkaldte 'aftale om voksenansvar over for anbragte børn og unge'.

Men når det gælder spørgsmålet om registrering og indberetning, er det først med selve lovforslaget blevet klart, at såkaldt kortvarig fastholdelse og bortvisning tænkes undtaget fra kravet om registrering.

Og det vækker stor bekymring hos Socialpædagogerne, hvor næstformand Verne Pedersen siger:

– Vi er i det hele taget modstandere af flere og nye magtbeføjelser over for anbragte børn, for i vores øjne er der i konfliktsituationer brug for pædagogik – ikke for magt. Og når det så nu med selve lovforslaget også viser sig, at den form for magtanvendelse ikke skal indberettes, ja, så bliver vi altså nødt til at sige meget tydeligt fra, siger hun.

Socialpædagogerne er langt fra de eneste, der gør indsigelse mod det manglende krav om registrering – det gør i hvert fald også Børnerådet, Børns Vilkår, Foreningen af døgn- og dagtilbud for udsatte børn og unge (FADD) samt Socialtilsyn Hovedstaden.

Stor gråzone

Lederen af sektionen for børn og unge i Socialtilsyn Hovedstaden, Kristina Vang Jensen, mener, at børnenes retssikkerhed er i fare.

– I dag kan man sige, at der ikke er nogen form for fysisk magtanvendelse, der ikke skal indberettes, og det giver en garanti, fordi der så skal være eksterne øjne på enhver magtanvendelse. Men hvis det nye lovforslag bliver gennemført, får vi pludselig en gråzone, hvor nogle typer af magtanvendelse ikke skal indberettes – og hvor det langt

Der er tale om en ny hovedlov, der skal følges op med både vejledninger og undervisningsmateriale, og i en hovedlov får du mig ikke til at skrive, at en fastholdelse kun må vare i så og så mange sekunder. Der vil altid være tale om en konkret, individuel vurdering

Karen Ellemann, socialminister

hen ad vejen kan blive det enkelte anbringelsessted, der skal afgøre, hvad der skal indberettes – og hvad der ikke skal. Og det er problematisk i forhold til barnets retssikkerhed.

Formanden for Børnerådet, Per Larsen, ligger på linje og siger:

– Det er alfa og omega, at al magtanvendelse bliver registreret og indberettet, så Socialtilsynet får et klart billede af, hvad der foregår – og fx kan se, hvis der er behov for at justere lidt på nogle pædagogiske principper.

Jurist Ingrid Hartelius Dall fra Børns Vilkår er helt enig:

– Uanset om der er tale om en såkaldt mild magtanvendelse, mener vi, at enhver magtanvendelse skal registreres. Ellers får vi jo et kæmpe mørketal.

Minister: Ingen magtudvidelse

Socialminister Karen Ellemann (V) mener slet ikke, at bestemmelsen om 'kortvarig fastholdelse og bortvisning' udvider magtbeføjelserne over for anbragte børn. Til fagbladet Socialpædagogen siger hun:

– Bestemmelsen omhandler det, der efter min opfattelse allerede i dag er tilladt som følge af omsorgspligten, men som ikke er beskrevet særlig tydeligt. Den omhandler det, jeg vil kalde helt almindelige hverdagssituationer, hvor almindelige forældre også ville gribe ind. Som en situation, hvor barnet sidder med fødderne oppe på spisebordet og ikke vil tage dem ned, og forælderen så siger: 'Nu går du ind på værelset'. Og hvor forælderen så måske lægger en hjælpende hånd på skulderen og fører barnet på vej.

Karen Ellemann pointerer, at formålet er at kunne sende et meget klart signal til barnet om,

hvad man forventer af det – ikke om egentlig fysisk magtanvendelse.

– Og det er derfor, at det ikke skal registreres og indberettes. Det vil være at indføre et helt unødigt bureaukrati, siger hun.

Intet stopur

Lovforslaget bliver kritiseret for at være alt for uklart, når det drejer sig om den såkaldte kortvarige fastholdelse, der ikke skal indberettes.

Af bemærkningerne til lovforslaget fremgår det, at man ikke kan bruge et stopur som målestok for, hvad der er en kortvarig fastholdelse – og hvad der er en fastholdelse. Der står:

'Det er ikke muligt at definere en øvre tidsgrænse for, hvad der anses som kortvarigt. Det vil bero på en individuel vurdering af de konkrete omstændigheder, herunder barnets eller den unges alder, modenhed og funktionsevne samt under iagttagelse af proportionalitetsprincippet.'

Som eksempel på en situation, der vil falde inden for bestemmelserne, nævnes et barn, der chikanerer de øvrige anbragte børn og fastholdes i nogle sekunder indtil barnet er faldet til ro.

Som et eksempel på en situation, der falder udenfor, nævnes en 'vedvarende' fastholdelse af et barn, der smider med maden – ligesom det slås fast, at bestemmelsen ikke kan bruges, hvis barnet begynder at gøre 'markant fysisk modstand'.

Voldsom uklarhed

Men den beskrivelse er alt for uklar, lyder det fra bl.a. Kristina Vang Jensen.

– Jeg havde sat næsen op efter mere tydelige regler. Hvad menes der med markant fysisk modstand? Hvor meget modstand er det? Og hvad er kortvarigt? Er det ti minutter? Jeg synes ti minutter er lang tid, siger hun.

Socialpædagogens Verne Pedersen er enig:

– Det bliver i alt for høj grad et spørgsmål om en individuel vurdering, og det er hverken godt for børnenes retssikkerhed eller de ansattes arbejdsvilkår. Der er behov for større afklaring, siger hun – og det synspunkt vækker genklang hos Søren Skjødt, der er formand for Foreningen af døgn- og dagtilbud for udsatte børn og unge, FADD. Han siger:

– Hvis lovforslaget bliver gennemført, mener vi, at det både vil forringe børnenes og de ansattes retsstilling – for det er voldsomt uklart, hvad der menes med bestemmelserne om 'kortvarig fastholdelse'. Teoretisk set kunne jeg tage et barn og lægge det ned enormt massivt og hurtigt – og så

Diskuter på facebook

Hvor går grænsen for registrering?

Barnet stritter imod – men socialpædagogen holder fast i armen og fører barnet ud af opholdsstuen. Børnhændelsen være omfattet af et krav om registrering? Hvor mener du, at grænsen går for, hvad der skal registreres – og hvad der ikke skal?

Deltag i debatten på facebook / se hvordan på www.sl.dk/facebook

Hvis det nye lovforslag bliver gennemført, får vi pludselig en gråzone, hvor nogle typer af magtanvendelse ikke skal indberettes – og hvor det langt hen ad vejen kan blive det enkelte anbringelsessted, der skal afgøre, hvad der skal indberettes – og hvad der ikke skal

Kristina Vang Jensen, leder af sektionen for børn og unge, Socialtilsyn Hovedstaden

bagefter sige: 'Det skal ikke indberettes, for det var en kortvarig fastholdelse'. Vi mener ikke, at det skal registreres og indberettes, hvis man guider et barn ved fx at lægge armen om barnet, og det så følger frivilligt med – men hvis barnet gør fysisk modstand, og man alligevel fører det af sted, bør det indberettes. Uanset omfanget af barnets protest.

Om kritikken af uklarheden siger Karen Ellemann:

– Der er tale om en ny hovedlov, der skal følges op med både vejledninger og undervisningsmateriale, og i en hovedlov får du mig ikke til at skrive, at en fastholdelse kun må vare i så og så mange sekunder. Der vil altid være tale om en konkret, individuel vurdering, men det er helt klart, at en 'kortvarig fastholdelse' på ingen måde må indebære hård fysisk magt.

Uenighed

Børnerådet, Børns Vilkår, FADD, Socialtilsynet Hovedstaden og Socialpædagogerne er altså alle enige om at efterspørge større klarhed og krav om registrering.

De er derimod uenige om selve spørgsmålet om, hvorvidt det bør være tilladt 'kortvarigt at fastholde' et barn ud fra de begrundelser, der gives i § 8 – altså fx en situation, hvor barnet generer eller chikanerer andre børn, eller om det kun bør være tilladt, når barnet er til fare for sig selv eller andre.

Børnerådet mener, at det i særlige situationer bør være tilladt, og formand Per Larsen siger:

– Selvom udgangspunktet skal være et tæpebombardement af pædagogik, er vi enige i, at der kan være situationer, hvor pædagogikken ikke rækker – og hvor kortvarig fysisk fastholdelse og bortvisning er nødvendig. Fx af hensyn til de andre børn.

Søren Skjødt fra FADD ligger på linje, mens såvel Socialpædagogerne som Børns Vilkår er uenige. Socialpædagogernes næstformand Verne Pedersen siger:

– Det er klart, at man gerne må tage et barn i hånden og sige: 'Kom, nu går vi'. Og hvis barnet så følger med, er det ikke en magtanvendelse. Men så snart barnet gør fysisk modstand og protesterer, og man så alligevel tvinger det til at gå med, er der efter min opfattelse tale om en magtanvendelse – og en magtanvendelse er kun på sin plads i en situation, hvor barnet er til fare for sig selv eller andre. I alle andre situationer gælder det om at finde alternativer ved hjælp af høj faglighed og pædagogik.

Ingrid Hartelius Dall fra Børns Vilkår er helt enig:

– Man kan ikke sammenligne en situation, hvor forældre i omsorg og kærlighed for deres barn fx fører et protesterende barn væk, med en situation, hvor professionelle gør det samme. For vi skal stille nogle helt andre krav til professionelle, der ikke altid vil have en tæt relation til barnet. I stedet for at tillade mere magt bør der sættes mere fokus på fx uddannelse og faglighed på anbringelsesstederne.

Det forventes, at lovforslaget bliver fremsat i Folketinget i marts – og det skal efter planen træde i kraft 1. januar 2017. ■

KL ønsker først at udtale sig efter høringsfristen, der var efter dette blads deadline.

Fakta om lovforslaget

Forslag til 'lov om voksenansvar' er en udmøntning af aftalen om 'Klare rammer for voksenansvar over for anbragte børn og unge', der i november blev vedtaget af samtlige af Folketingets partier – med undtagelse af Enhedslisten.

Lovforslaget omhandler bl.a. såkaldt 'kortvarig fastholdelse og bortvisning', der ikke skal registreres og indberettes. I § 8 beskrives det sådan:

Personalet på opholdssteder og døgninstitutioner samt kommunale plejefamilier, der er godkendt som generelt egnede, kan kortvarigt fastholde eller bortvise et barn eller en ung fra fællesskabet på anbringelsesstedet, når dette vurderes at være nødvendigt:

- 1. af hensyn til anbringelsesstedets ansvar for at varetage den daglige omsorg eller*
- 2. af hensyn til tryghed og trivsel på anbringelsesstedet i tilfælde, hvor barnet eller den unge generer eller udøver chikane over for de øvrige anbragte børn og unge, personalet eller den kommunale plejefamilie.*

På flere områder indeholder lovforslaget en udvidelse af adgangen til at anvende magt overfor anbragte børn og unge. Herunder muligheden for såkaldt tilbageførsel af børn eller unge, der stikker af, og derved er til fare for sig selv eller andre, udvidet adgang til tilbageholdelse på anbringelsessteder, udvidet adgang til undersøgelse af opholdsrum på sikrede afdelinger og institutioner samt adgang til såkaldt afværgehjælp, der indebærer, at fx socialpædagoger i bestemte situationer kortvarigt må fastholde et barn for at forhindre skade på ting.

Find hele lovforslaget på www.kortlink.dk/kgdd

ARBEJDSKADER

Det er ren psykisk terror at skulle vente så længe på en afgørelse – og en helt urimelig økonomisk belastning for mig. Jeg blev sidste år nødt til at sætte mit hus til salg, fordi jeg ikke længere kunne afdrage på lånene

Inger Korsholm, socialpædagog

Lange udsigter til erstatning

Ventetider på mere end tre år – og sager der udsættes igen og igen. Det er, hvad mange socialpædagoger oplever, når de anmelder en arbejdsskade. Psykisk terror og dybt urimeligt, lyder det fra to af dem, der på syv år venter på en endelig afgørelse

Af Tina Løvbom Petersen, tln@sl.dk

Foto: Ricky John Molloy

Det var buldrende mørkt, det småregnede, og jorden var fugtig og glat, da det gik galt for Inger Korsholm en sommeraften i 2010. Hun var af sted på festival med nogle beboere, og de var på vej tilbage til den fælles teltlejr. Men Inger Korsholm gled – og det sidste hun husker er, at det pludselig sagde smut, så lå hun der på jorden. Og det gjorde voldsomt ondt i hele den højre side.

Det skulle siden vise sig, at det fald i mørket vendte op og ned på Inger Korsholms liv. For

i perioden efter faldet fik hun massive ryg- og nakkeproblemer, havde svært ved at sove og sidde – og udviklede konstante smerter og hovedpine.

– Jeg har været så uheldig, at jeg er kommet til skade på mit arbejde som socialpædagog, og som følge af det har jeg fået så voldsomme problemer i både ryg og nakke, at jeg ikke længere er i stand til at have et normalt arbejdsliv. Jeg har fået konstateret flere diskos i både nakke og i lænd, jeg har lændehold, piskesmæld, slidgigt samt faldtendens og manglende kontrol over mit højre ben – kort sagt har jeg i dag et liv, hvor smerter i høj grad sætter grænsen for, hvad jeg kan, fortæller Inger Korsholm.

Hun er et af mange medlemmer af Socialpædagogerne, som er så uheldige at komme til skade på arbejdet – enten akut eller gennem langsom nedslidning – og som efterfølgende ikke kun får et markant ændret arbejdsliv, men som også oplever, at deres arbejdsskadesag trækker i langdrag.

I Inger Korsholms tilfælde har hun foreløbig ventet i snart seks år på at få afsluttet sin sag endeligt i Arbejdsskadestyrelsen – senest havde styrelsen planlagt at se på afgørelsen om tab af erhvervsevne i 2013, men her næsten tre år efter venter Inger Korsholm stadig.

– Det er ren psykisk terror at skulle vente så længe på en afgørelse – og en helt urimelig økonomisk belastning for mig. Jeg blev sidste år nødt til at sætte mit hus til salg, fordi jeg ikke længere kunne afdrage på lånene. Jeg vil bare have sagen lukket, så jeg kan få ro og stabilitet i mit liv – og jeg har svært ved at se det rimelige i, at man skal kæmpe så hårdt og miste så meget, bare fordi man er uheldig at komme til skade, mens man passer sit arbejde, siger hun.

Mange sager udsættes

Når man klikker ind på Arbejdsskadestyrelsens hjemmeside under forventede sagsbehandlingstider, fremgår det, at en gennemsnitlig forventet sagsbehandlingstid i 2016 er på mellem 10 og 12

Socialpædagogernes arbejdsskader

I 2015 har Socialpædagogernes arbejdsskadeteam afsluttet arbejdsskadesager for 98 medlemmer – hvilket har givet erstatninger for i alt 10,5 mio. kr.

Medlemmerne har i 2015 også fået erstatninger for over 15 mio. kr. i midlertidige afgørelser, fx hvor der træffes en midlertidig afgørelse om erhvervsevnetab, når den erhvervsmæssige situation ikke er endeligt afklaret.

Socialpædagogerne har i skrivende stund ca. 900 igangværende sager.

måneder – og op til mere end det dobbelte, hvis arbejdsskadesagen er anerkendt med mén og erhvervsevnetab.

Men i Socialpædagogernes arbejdsskadeteam oplever man, at den reelle ventetid ofte er en ganske anden

– Vi oplever desværre, at rigtig mange sager bliver udsat i flere omgange. Det kan være rigtig svært at forstå, hvis man er kommet til skade i sit arbejde, har ventet længe på at få sin sag afsluttet og gerne vil have sat et punktum i sagen, og det er for mange af vores medlemmer en stor psykisk belastning, fortæller arbejdsskadekonsulent Susanne Reinemer.

At sagsbehandlingstiden de seneste år er steget voldsomt skyldes bl.a., at en undersøgelse fra Kammeradvokaten i sommeren 2014 påpegede alvorlige fejl i Arbejdsskadestyrelsens sagsbehandling. På baggrund af undersøgelsen udarbejdede styrelsen en handlingsplan med konkrete tiltag, der skulle løfte den generelle sagsbehandlingskvalitet ved bl.a. at sikre bedre oplysning af sagerne og bedre begrundelser i styrelsens afgørelser.

– Det betyder jo i praksis, at Arbejdsskadestyrelsen i dag træffer grundigere afgørelser, hvilket vi naturligvis er glade for. Men det koster på sagsbehandlingstiden, og vi oplever altså ofte, at

sager bliver udsat i flere omgange. Vi anerkender naturligvis de tiltag, som styrelsen har gennemført, som fx at ansætte flere sagsbehandlere, men det kommer til at tage tid, inden disse tiltag slår igennem, siger Susanne Reinemer.

Hun tilføjer, at man dog kan få sin sag opprioriteret, hvis man er kritisk syg eller meget økonomisk trængt, men det kræver, at man indsender dokumentation til Arbejdsskadestyrelsen.

Komplicerede sager trækker ud

Et af de medlemmer, der som Inger Korsholm har oplevet at få sin sag udsat i flere omgange, er 46-årige Heidi Bladt Jensen. I 2010 kom hun til skade i sit job som socialpædagog på et bosted for udviklingshæmmede, da hun skulle hjælpe en ung blind kvindelig beboer med at komme af sted til dagcenteret.

– Jeg er 180 cm høj, og beboeren godt halvanden meter høj, så arbejdsstillingen var i sig selv en udfordring. Jeg støttede hende med den ene hånd, mens jeg ville åbne døren med den anden hånd, så vi kunne komme ud. Men pludselig gik hun i krampe, så mens jeg havde fat i beboeren, slog den automatiske dør hårdt ind på mig, så jeg faldt ned på gulvet og slog min skulder, ryggen og mit ene ben, fortæller Heidi Bladt Jensen.

VENTETID Hun kom til skade i sit arbejde på et bosted for udviklingshæmmede borgere i 2010 – men her knap seks år senere venter Heidi Bladt Jensen stadig på, at Arbejdsskadestyrelsen tager endelig stilling til, hvorvidt hun har et tab af erhvervsevne som følge af arbejdsulykken.

Det er kort og godt ikke i orden, at de ikke kan få arbejdet gjort færdigt og afsluttet min sag. Jeg ved da godt, at en afgørelse ikke kommer til at vende op og ned på min hverdag. Men princippet i, at der skal gå så urimeligt lang tid, det kan jeg virkelig blive vred over

Heidi Bladt Jensen, socialpædagog

Det viste sig siden, at hun har fået flere diskosprolaps – men scanninger afslørede samtidig slidgigt. Det betyder, at den arbejdsskadesag, hun anmeldte, bliver kompliceret af, at der både er tale om en akut skade og en erhvervsskade, der har udviklet sig over længere tid.

– Jeg har været gennem hele møllen med egen læge, kiropraktor og siden arbejdsmedicinsk klinik med samtaler med læger og arbejdspsykologer, ligesom jeg også har været ved neurolog. Konklusionen er, at der både er tale om en arbejdsulykke og en erhvervsskade – altså den slidgigt, jeg har udviklet over tid, forklarer Heidi Bladt Jensen.

Venter på afgørelse

Det, at der både indgår ulykke og erhvervsskade i en arbejdsskadesag, er en af de ting, der forsinket processen med at få afsluttet en sag. Heidi Bladt Jensen anmeldte arbejdsskaden i 2010 og fik for-

holdsvis hurtigt en førstegangsafgørelse, der gik både på varigt mén og tabt erhvervsevne. Men fordi der, ud over selve arbejdsulykken, også er tale om en erhvervsskade – slidgigten – så deles hendes sag op i to.

I første omgang blev den del af sagen, der handler om erhvervsskade, afsluttet, og Heidi Bladt Jensen fik tilkendt erstatning. Hun fik også tilkendt erstatning i forhold til varigt mén efter arbejdsulykken – men Arbejdsskadestyrelsen mangler stadig at tage stilling til, om Heidi Bladt Jensen har et tab af erhvervsevne, som knytter sig til den arbejdsulykke, hun var udsat for i 2010.

Den del af sagen er endnu ikke afsluttet, og afgørelsen er i flere omgange blevet udsat.

– I september 2014 fik jeg besked fra Arbejdsskadestyrelsen om, at jeg ville få en endelig afgørelse inden for et par måneder. I den forbindelse indhentede de oplysninger om min løn, så jeg følte mig ret sikker på, at nu ville sagen få en afslutning. I februar 2015 fik jeg dog besked på, at sagen var udsat – og det fik jeg igen i juli måned, hvor styrelsen skrev, at de desværre ikke var i stand til at træffe afgørelse i min sag pga. travlhed, men at de forventede, at det ville ske inden for et år, siger hun.

Få dog arbejdet gjort færdigt

Gennem hele forløbet har Heidi Bladt Jensen været i kontakt med arbejdsskadekonsulenterne i Socialpædagogerne, fortæller hun.

– Vi har i flere omgange gjort Arbejdsskadestyrelsen opmærksom på, at de mangler at få det hele med i sagen – altså både ulykken og det, der omhandler erhvervsevnetabet. Og det er da dybt utilfredsstillende at vide, at styrelsen har alle de nødvendige oplysninger i min sag, men at de stadig ikke kan få sat det endelige punktum og givet mig den godtgørelse for tabt erhvervsevne, som jeg er berettiget til, siger Heidi Bladt Jensen.

I dag arbejder hun i et nyt job på nedsat tid og er på sin vis lykkelig for, at hun stadig er i stand til at passe et job som socialpædagog. Men mange ting er ændret i hendes liv, fortæller hun.

– Der er en hel del ting, jeg ikke kan i hverdagen på grund af smerter – både på job og privat. I mit arbejde er jeg nødt til at blive fritaget for opgaver, der belaster min ryg – og privat har vi fx måttet købe nye senge og anskaffe en bil, jeg lettere kan komme ind og ud af med min dårlige ryg. Jeg har store problemer med min balanceevne, og så er jeg da også ked af, at jeg aldrig kommer

Værd at vide om arbejdsskadesager

Hvis du er kommet til skade i forbindelse med dit arbejde, skal det anmeldes til din arbejdsgivers forsikringsselskab eller til Arbejdsskadestyrelsen. Det kan være, hvis du har været ude for en ulykke i forbindelse med dit arbejde – eller hvis du har fået en sygdom, der skyldes dit arbejde.

Når sagen er anmeldt i Arbejdsskadestyrelsen, indhenter styrelsen relevante oplysninger for at sikre så præcis og korrekt en vurdering af din skade som muligt – det kan være fra dig, din arbejdsgiver, læger og kommunen.

Anerkendes skaden som en arbejdsskadesag, er næste skridt at vurdere, om du har fået varige mén af skaden, og om disse mén er alvorlige nok til, at du har ret til godtgørelse, som er et engangsbetøb som kompensation for de gælder, du har på grund af skaden.

Hvis din skade er så alvorlig, at du ikke kan fortsætte med dit arbejde som hidtil, kan du muligvis få erstatning for tab af erhvervsevne. Du kan få erstatning for tabt erhvervsevne, hvis din erhvervsevne er nedsat med mindst 15 pct., og i vurderingen kigger styrelsen bl.a. på de begrænsninger, din skade giver i forhold til at kunne arbejde, din løn før skaden – og din arbejdssituation efter skaden.

Sager om tab af erhvervsevne er de mest komplicerede sager, og sagsbehandlingstiden for disse sager er længere end andre typer sager, bl.a. fordi Arbejdsskadestyrelsen skal afvente, at din arbejdssituation er stabil. I øjeblikket har styrelsen flere sager, end de kan nå at behandle.

Vi har medlemmer, der skal igennem flere langvarige forløb for fx at få afklaret deres arbejdsevne, om de kan få et flexjob, eller om de skal tilkendes førtidspension – og Arbejdsskadestyrelsen kan ikke træffe en endelig afgørelse, før der er klarhed over den del også. Det er jo de sociale regler, alle er underlagt, og det gør det sværere at træffe endelige afgørelser i mange sager

Eva Schramm, arbejdsskadekonsulent, Socialpædagogerne

til at kravle rundt med eller bære på fremtidige børnebørn, for det kan jeg simpelthen ikke, siger Heidi Bladt Jensen.

Rent økonomisk har arbejdsskaden haft den konsekvens, at hun er gået næsten 130.000 kr. ned i løn om året – og imens afventer hun stadig en afgørelse.

– Det er kort og godt ikke i orden, at de ikke kan få arbejdet gjort færdigt og afsluttet min sag. Jeg ved da godt, at en afgørelse ikke kommer til at vende op og ned på min hverdag. Men princippet i, at der skal gå så urimeligt lang tid, det kan jeg virkelig blive vred over.

Langvarige forløb hos kommunen

De arbejdsskadesager, der ofte trækker i langdrag, er typisk sager, hvor der indgår erhvervsevnetab, fordi der i disse sager skal indhentes oplysninger fra mange forskellige steder.

– Vi har medlemmer, der skal igennem flere langvarige forløb for fx at få afklaret deres arbejdsevne, om de kan få et flexjob, eller om de skal tilkendes førtidspension – og Arbejdsskadestyrelsen kan ikke træffe en endelig afgørelse, før der er klarhed over den del også. Det er jo de sociale regler, alle er underlagt, og det gør det sværere at træffe endelige afgørelser i mange sager, siger arbejdsskadekonsulent i Socialpædagogerne, Eva Schramm.

Og det kender Inger Korsholm alt til. Siden hun kom til skade på arbejdet i sommeren 2010, har hun været igennem en lang række afklaringsforløb, hvor det hele tiden har handlet om at få fastlagt, hvad hun kan holde til i sit arbejdsliv.

– Jeg har prøvet lidt af hvert. Jeg har været i et kursusforløb for folk med funktionelle lidelser, og jeg har været gennem flere jobafklaringsforløb gennem jobcentret, fortæller hun og beskriver, hvordan hun har været sendt ud i flere praktikforløb.

– Først skulle jeg arbejde 20 timer om ugen, hvilket jeg klarede i en enkelt uge. Det blev så sat ned til 15 timer, så til 10 timer, så til otte timer – og nu er vi foreløbig landet på to timer om ugen. Jeg vil så gerne kunne arbejde, men der må altså være en grænse, når man ligger ned.

Ventetiden tærer

Netop fordi, der endnu ikke er en afklaring fra jobcentret i Inger Korsholms sag, kan Arbejdsskadestyrelsen ikke fastlægge en endelig erstatning for hendes erhvervsevnetab – og dermed få lukket sagen.

– Jeg har for nylig fået tildelt to flextimer om ugen med det, man kalder 50 pct. effektiv arbejdsevne, men det skal evalueres efter fem år. Fra Arbejdsskadestyrelsen har jeg fået tilkendt et midlertidigt erhvervsevnetab på 25 pct., men de har altså endnu ikke endeligt afsluttet min sag, fortæller Inger Korsholm.

I forbindelse med, at hun solgte sit hus, er hun flyttet til en anden kommune, hvor hun nu har fået tilknyttet en mentor, som hjælper hende med at finde vej tilbage til arbejdslivet. Men det er stadig ventetiden, der fylder meget i hendes hverdag.

– Hele det her sagsforløb giver mig en følelse af i den grad at være mistænkeliggjort – som om man straffes, bare fordi man er så uheldig at komme til skade i sit arbejde. Ventetid, gentagne afprøvninger og vedvarende smerter gør jo, at min hjerne konstant er på overarbejde – og det giver mig et psykisk handicap oven i de fysiske gener, jeg har. Nu trænger jeg bare til at få ro på i mit liv, så smerterne kan finde et leje, og jeg kan finde livskvaliteten igen – så skal jeg såmænd nok klare den. Men det tærer på mig at vente så lang tid, lyder det fra Inger Korsholm.

Psykiske arbejdsskader tager tid

I 2015 afsluttede Socialpædagogerne i alt 98 arbejdsskadesager, hvilket gav i alt 10,5 mio. kr. i erstatning til de implicerede medlemmer. Men der er i skrivende stund stadig omkring 900 åbne sager, som afventer en afslutning.

– Det er vigtigt at bemærke, at vi har lettere ved at acceptere lange sagsbehandlingstider, hvis der så kommer gode afgørelser ud af det til fordel for vores medlemmer. Vi må som minimum kunne forvente af en offentlig styrelse, at de melder realistiske sagsbehandlingstider ud, så medlemmerne ikke gentagne gange skal opleve, at deres sag bliver udsat, siger arbejdsskadekonsulent Susanne Reinemer og tilføjer, at arbejdsskadeteamet ikke systematisk rykker Arbejdsskadestyrelsen i alle sager.

– Men vi reagerer, når en sag gentagne gange – det vil sige mindst to eller flere gange – urimeligt bliver udsat af styrelsen.

Også andre fagforbund oplever lange sagsbehandlingstider i arbejdsskadesager, men netop Socialpædagogerne er et af de fagforbund, hvor medlemmerne har flest af de psykiske erhvervs sygdomssager, som skal forelægges Erhvervs sygdomsudvalget, der gennemgår og vurderer hver enkelt sag og kigger på, hvorvidt sygdommen skyldes arbejdet. ■

Vi oplever desværre, at rigtig mange sager bliver udsat i flere omgange [...] og det er for mange af vores medlemmer en stor psykisk belastning

Susanne Reinemer,
arbejdsskadekonsulent,
Socialpædagogerne

ARBEJDSKADER

Det kan kun gå fremad

Regeringen vil overflytte Arbejdsskadestyrelsens opgaver til ATP for at sikre bedre og hurtigere sagsbehandling. Socialpædagogens formand forventer kortere ventetid og mere kvalificerede afgørelser

Af Tina Løvbom Petersen, tln@sl.dk

Ventetiden er katastrofal og gør mennesker mere syge, end de var i forvejen – og vi ser med stor frygt på, hvad der kommer til at ske, nu hvor regeringen vil overflytte Arbejdsskadestyrelsens opgaver og udflytte arbejdspladser til tre forskellige geografiske adresser.

Sådan lød det indledningsvis fra Enhedslistens Christian Juhl, som onsdag den 10. februar havde kaldt Beskæftigelsesministeren i samråd for at stille spørgsmål til de lange sagsbehandlingstider – og til regeringens planer om at overflytte opgaverne i Arbejdsskadestyrelsen til ATP – et lovforslag, der forventes fremsat den 24. februar.

Beskæftigelsesminister Jørn Neergaard Larsen (V) beklagede på det åbne samråd de lange ventetider og gav følgende forklaring på den aktuelle situation:

– Der har i Arbejdsskadestyrelsen været en stor personaleomsætning med afgang af erfarne sagsbehandlere, og selvom der nu er ansat 140 nye medarbejdere for at få bragt sagsbunkerne ned, så bruges der naturligvis tid på oplæring og træning. Men naturligvis er det ikke tilfredsstillende med den stigning i sagsbehandlingstiderne i arbejdsskadesager, som vi oplever i disse år.

Det handler om menneskers liv

Hos Socialpædagogerne oplever arbejdsskadeteamet i høj grad, at arbejdsskadesager trækker i langdrag – og at medlemmerne ofte må vente i flere år på at få deres sag afsluttet. En situation, vi ikke kan sidde overhørig, lyder det fra forbundsformand Benny Andersen.

– Vi ville jo aldrig acceptere den slags lange sagsbehandlingstider på andre områder i vores

samfund. Det handler om menneskers liv, det her – de mennesker, som er kommet til skade på deres arbejde, er jo dybt afhængige af, at der hurtigt falder en afgørelse, så de kan komme videre i livet. De har brug for at få afklaret, hvorvidt de fremadrettet er i stand til at arbejde, hvor meget de kan arbejde – og hvor de skal arbejde, siger Benny Andersen.

I forbindelse med regeringens planer om at overflytte Arbejdsskadestyrelsens opgaver til ATP forventer han, at det på sigt vil medføre kortere ventetid og bedre afgørelser.

– Det er klart, at der med en overflytning af Arbejdsskadestyrelsens opgaver vil være en periode præget af nye systemer og nye arbejdsgange. Men vi må holde fast i ambitionen om, at det skal blive bedre – i forhold til både kortere sagsbehandlingstid og mere kvalificerede afgørelser. Og det vil vi fremadrettet naturligvis holde øje med – og holde politikerne fast på. For vi kan ikke acceptere de sagsbehandlingstider, vi ser nu, lyder det fra Benny Andersen.

Flyttes til tre centre

I det lovforslag, som regeringen fremsætter, lægges der op til, at der skal oprettes en ny, selvejende institution – Arbejdsmarkedets Erhvervs sikring – og den skal administreres af ATP. Den nye institution skal fremover overtage alle Arbejdsskadestyrelsens sagsbehandlingsopgaver samt de opgaver, der er forbundet med finansiering og betaling af erstatning og godtgørelse ved erhvervs sygdomme.

Men fra Christian Juhls side var der ikke meget opbakning til planerne om at flytte opgaverne over til ATP, lød det på samrådet.

– Vi står med en statslig virksomhed, der ikke leverer acceptabelt – og så kaster man sig ud i at rykke opgaver og arbejdspladser rundt. Hvordan kommer det mon til at påvirke sagsbehandlingstiden, spurgte han ministeren.

På længere sigt er planen at flytte dele af sagsbehandlingen til centre i Hillerød, Vordingborg og Haderslev – men det kommer til at ske i et forsvarligt tempo, lød det fra beskæftigelsesministeren:

– Inden vi flytter noget om helst, skal der laves grundige analyser fra ATP's side, for vi ønsker jo at pleje og fastholde den store kompetente medarbejderstyrke, Arbejdsskadestyrelsen har i dag. ■

Det handler om menneskers liv, det her – de mennesker, som er kommet til skade på deres arbejde, er jo dybt afhængige af, at der hurtigt falder en afgørelse, så de kan komme videre i livet

Benny Andersen, formand, Socialpædagogerne

SOCIALPOLITIK

Danskerne: Der er forskel på udsatte

De hjemløse har vores sympati, men stofmisbrugere vækker ubehag og frygt hos mange danskere, viser undersøgelse, som også viser, at mange danskere mener, at flygtninge hører til blandt socialt udsatte

Af Jens Nielsen, jni@sl.dk

For godt to år siden spurgte meningsmålingsinstituttet Epinion et udsnit af danskerne om deres syn på socialt udsatte. Det var Rådet for Socialt Udsatte, der gerne ville vide, hvordan danskerne ser på bl.a. hjemløse og stofmisbrugere og på den indsats, der bliver gjort for de udsatte gruppe. To år senere fik rådet igen Epinion til at foretage rundspørgen, og undersøgelsen blev offentliggjort i starten af februar.

På en række områder ligner tallene fra oktober 2013 de tal, der er fremkommet gennem de interview, der blev gennemført

i oktober 2015, men på en række områder er der også sket forskydninger.

Ikke mindst optræder flygtninge i den nye undersøgelse som en gruppe, der af 17 pct. af de adspurgte udpeges som socialt udsatte. Flygtninge blev slet ikke nævnt som gruppe, da undersøgelsen blev lavet i 2013, men det har den store flygtningestrøm til Europa og Danmark altså lavet om på.

Og det bør give de danske politikere stof til eftertanke, mener Jann Sjursen, formand for Rådet for Socialt Udsatte:

– Med flygtningestrømmen bliver udfordringen større på kort sigt. Det stiller endnu større krav til den politiske vilje til at skabe mulighederne for socialt udsatte – og viljen til at fordele samfundets ressourcer, så både socialt udsatte og flygtninge kan have en værdig tilværelse og bidrage til samfundet, siger han i en kommentar til undersøgelsen.

Jann Sjursen påpeger også, at 'et historisk højt antal hjemløse' i Danmark, som blev registreret i februar 2015, ikke skyldes presset fra flygtningene:

– Det har intet at gøre med flygtningesituationen – selvom det øger presset på kommunerne for at skaffe boliger. Antallet af hjemløse stiger først og fremmest, fordi skiftende regeringer ikke på noget tidspunkt har præsenteret en ambitiøs og realistisk plan for, hvordan vi knækker hjemløsekurven, siger han.

Uheld og sympati

Overordnet viser undersøgelsen, at 72 pct. anser social udsathed som et problem i Danmark. Det kan, som rådet noterer sig, undre i et land, der har et veludviklet velfærdssamfund, men måske henføres til, at mange netop derfor mener, at der kan og skal gøres mere for de udsatte grupper.

Adspurgt hvorfor der er borgere i Danmark, der ender som socialt udsatte, så svarer hele 48 pct., at 'uheld' er en afgørende faktor – et tal, der er steget markant fra 39 pct. i 2013. Og spørger man de unge mellem 18 og 34, så er tallet 52 pct. De adspurgte har haft flere svarmuligheder, og 41 pct. angiver 'uretfærdighed' som en udslagsgivende faktor.

Ikke alle udsatte grupper har lige stor sympati, viser undersøgelsen: For hjemløse gælder det, at de gør 71 pct. triste over samfundets manglende hjælp og giver 38 pct. dårlig samvittighed. Og det er ikke mindst blandt de unge 18-34-årige, at sympatien for de hjemløse et steget: Andelen af unge, der siger, at de får dårlig samvittighed, når de ser en hjemløs, er steget fra 20 pct. i 2013 til 44 pct. i 2015 – altså mere end en fordobling.

Men når det gælder stofmisbrugere, siger blot 55 pct., at mødet med gruppen gør dem triste over samfundets manglende hjælp, og kun 15 pct. føler dårlig samvittighed. Samtidig føler 52 pct. sig utrygge i mødet med stofmisbrugere, mens 38 pct. føler sig frastødt. For hjemløse er de tilsvarende tal kun hhv. 12 pct. og 11 pct. Og bemærkelsesværdigt nok vokser antallet af danskere, der føler sig utrygge ved og frastødt af stofmisbrugere mest blandt de unge, der altså i samme toårs periode har fattet langt større sympati for hjemløse. ■

Se mere på www.udsatte.dk

Årstræf for pensionister og efterlønsmodtagere 2016

22.-24. august 2016 på Kystvejens Hotel og Conferencecenter i Grenaa

Sæt kryds i kalenderen – og vi ser frem til at modtage din tilmelding til årstræffet, når der bliver åbnet op for tilmelding sidst i april

Tilmeldingsfrist: 20. juni 2016

Bedre tilsyn med plads til forbedringer

Plejefamilier og andre sociale tilbud oplever, at Socialtilsynet giver bedre tilsyn end før. Men tilsynet må gerne bidrage endnu mere til læring og udvikling, viser ny midtvejsevaluering af tilsynsreformen

Af Tina Løvbohm Petersen, tln@sl.dk

De fem socialtilsyn – ét i hver region – begyndte 1. januar 2014 deres arbejde med at føre tilsyn med offentlige og private tilbud samt plejefamilier. Efter godt halvandet år viser en midtvejsevaluering, at socialtilsynene er kommet godt fra start.

Evalueringen er sammensat af flere devalueringer, som henholdsvis Socialstyrelsen, Ankestyrelsen og SFI har gennemført, og viser bl.a., at socialtilsynene har udviklet et kompetent tilsyn, og at størstedelen af plejefamilier og de sociale tilbud overordnet set har gode erfaringer og er tilfredse med tilsynet.

Således udtrykker mellem 59 og 72 pct. af plejefamilierne og mellem 52 og 61 pct. af de sociale tilbud i høj grad tilfredshed med forløbet forud for og efter det seneste tilsynsbesøg. Samtidig vurderer knap halvdelen af de sociale tilbud og 40 pct. af plejefamilierne, at der er sket en forbedring af godkendelses- og tilsynsopgaven i forhold til tidligere, hvor opgaven blev varetaget af de enkelte kommuner. De fremhæver bl.a., at tilsynet er mere grundigt, og

at de oplever en større grad af ensartethed i tilsynet.

I den periode, hvor de fem tilsyn er blevet evalueret, har der været foretaget lovpligtige tilsynsbesøg og regodkendelser af godt 2.000 tilbud og godt 6.400 plejefamilier efter det nye tilsynskoncept.

For omfattende

Der er dog også en gruppe på mellem 10 og 15 pct. blandt sociale tilbud og plejefamilier, som ikke er tilfredse med de nye socialtilsyn og som vurderer, at tilsynet fungerer dårligere nu end tidligere. Denne gruppes kritik handler bl.a. om, at tilsynet i for høj grad baserer sig på de tilsynsførendes subjektive holdninger – og at tilbuddene skal levere alt for meget materiale forud for tilsynets besøg. Især blandt de sociale tilbud oplever mange, at de havde for kort tid til at indsamle det nødvendige materiale forud for det seneste tilsynsbesøg.

Tilbuddene oplever også i mindre grad, at socialtilsynet bidrager til læring og udvikling. Undersøgelsen viser, at to ud af tre plejefamilier – og hver tredje blandt de sociale tilbud – ikke mener, at socialtilsynet ved seneste tilsynsbesøg gav konkrete anvisninger på, hvordan tilbuddet kan udvikle kvaliteten.

Anvisninger efterlyses

Rapporten indeholder da også flere forslag til, hvor tilsynet kan forbedres. Bl.a. at tilsynsførende i højere grad er fagligt kvalificerede og eventuelt specialiserede i forhold til de tilbud, de skal føre tilsyn med, og at socialtilsynet i højere grad giver anvisninger på, hvordan tilbuddet kan løfte kvaliteten eller nå et givet

mål – fremfor ensidigt at fokusere på kontrol.

I evalueringen er der også spurgt ind til den kvalitetsmodel, som udgør det obligatoriske redskab i socialtilsynets vurdering af de enkelte tilbud. Overordnet har både plejefamilier og sociale tilbud taget godt imod den nye kvalitetsmodel – men de påpeger dog en række punkter, hvor det halter lidt. Nogle giver udtryk for, at kvalitetsmodellen alene giver et øjebliksbillede af tilbuddet og ikke rummer nuancer i indsatsene. Heller ikke alle mener, at samtlige syv fastlagte temaer i modellen giver mening. Fx påpeger hver fjerde af de sociale tilbud og 12 pct. af plejefamilierne, at temaet 'økonomi' ikke giver et retvisende billede af deres tilbud, og især plejefamilier oplever, at temaet kommer for tæt på privatlivet.

For at opnå et forbedret tilsyn peger både sociale tilbud og plejefamilier bl.a. på, at scoresystemet i kvalitetsmodellen bør tage højde for, at der er områder, som tilbuddet ikke selv har indflydelse på. Det kan fx være, hvis en plejefamilie ikke har fået udleveret handleplanen for et anbragt barn af den anbringende kommune, eller det kan handle om, at et krisecenter ikke bør bedømmes negativt på, at de ikke arbejder med uddannelse og beskæftigelse for borgere, som kun opholder sig midlertidigt på krisecentret.

Over 1.500 har fløjtet

En af devalueringerne fokuserer specifikt på den såkaldte 'whistleblowerordning', som blev indført med de nye socialtilsyn, for at personale, beboere, pårørende eller andre kan hen-

vende sig anonymt om bekymrende forhold på et tilbud eller i en plejefamilie. I tilsynets første godt halvandet år har ordningen modtaget i alt 1.515 henvendelser om bekymrende forhold. Lidt over halvdelen af henvendelserne vedrørte tilbud på voksenområdet – og de hyppigste årsager til, at borgere anvendte whistleblowerordningen, var bekymringer omkring dårlig ledelse eller dårlige socialfaglige kompetencer på et tilbud.

Generelt viser evalueringen, at de fleste henvendelser handler om bekymring i kvaliteten af tilbuddene, mens kun en mindre del handler om direkte mistrivsel hos borgerne forårsaget af vold, overgreb eller nedværdigende behandling.

Omkring tre ud af fire henvendelser til whistleblowerordningen medfører, at socialtilsynet foretager et anmeldt eller uanmeldt tilsyn – eller anden videre undersøgelse. Flertallet af tilsynene oplyser i evalueringen, at ordningen efter deres vurdering giver nye oplysninger, de ellers ikke ville have fået, og at oplysningerne er anvendelige i tilsynsarbejdet.

Udfordringen er dog, at henvendelserne i ordningen skal behandles anonymt. De fem tilsyn oplever, at det med anonymitetsbestemmelsen kan være svært at handle på henvendelserne, når de ikke må oplyse tilbuddene/plejefamilierne om, at der har været en henvendelse. Det gør det vanskeligt at undersøge, om oplysningerne i henvendelserne er reelle eller omvendt et udtryk for fx chikane, ligesom anonymitet også kan betyde, at tilsynet skal opfinde en grund til et pludseligt ekstra besøg. ■

ARBEJDSMILJØ

Der er et politisk ønske om at videreføre de gode erfaringer fra indsatserne i de risikobaserede tilsyn

Anette Lerche, kontorchef, Arbejdstilsynet

Arbejdstilsynet udvider tilsyn

Døgninstitutioner er blandt de brancher, der fra i år er omfattet af et nyt udvidet risikobaseret tilsyn

Af Tina Løvbom Petersen, tln@sl.dk

Fra januar i år gennemfører Arbejdstilsynet udvidede risikobaserede tilsyn inden for et antal udvalgte brancher, som har en særlig høj risiko for enten langtidssygefravær, overbelastning af det psykiske arbejdsmiljø eller overbelastning i forhold til muskel-skelet-

besvær. Døgninstitutioner er blandt de udvalgte brancher. – I forbindelse med finanslovsaftalen ophørte bevilningerne til Arbejdstilsynets særlige tilsynsindsatser. Men der er et politisk ønske om at videreføre de gode erfaringer fra indsatserne i de risikobaserede tilsyn, og derfor lancerer vi nu de såkaldte udvidede risikobaserede tilsyn, hvor vi i udvalgte brancher har mulighed for at gå mere i dybden med både muskel-skelet-besvær og psykisk arbejdsmiljø, siger kontorchef i Arbejdstilsynet Anette Lerche.

Et udvidet risikobaseret tilsyn er en udvidelse af det almindelige risikobaserede tilsyn, og

formålet er at gøre en ekstra grundig og målrettet indsats for at afdække arbejdsmiljøproblemer vedrørende ergonomi og psykisk arbejdsmiljø. Det skal gerne motivere arbejdspladserne til at løse problemerne og understøtte en spredningseffekt til gavn for det forebyggende arbejdsmiljøarbejde.

Andet besøg aftales

Tidspunktet for det udvidede risikobaserede tilsyn aftales som udgangspunkt med virksomheden, så de relevante deltagere kan være til stede.

– Ved det første risikobaserede tilsynsbesøg, som foregår uanmeldt, vil de tilsynsførende

typisk se mere bredt på arbejdsmiljøet. Herefter aftaler man så normalt det andet besøg, hvor man går i dybden med de relevante arbejdsmiljøudfordringer på arbejdspladsen, siger Anette Lerche.

I 2016 vil de udvidede risikobaserede tilsyn foregå på virksomheder inden for brancherne hospitaler, døgninstitutioner og hjemmepleje, bygge- og anlægsbranchen, rengøring, restauranter og varer, transport af passagerer og undervisning.

Kun virksomheder af en vis størrelse – som er afhængig af branchen – er omfattet af de nye udvidede risikobaserede tilsyn. ■

SOCIALT UDSATTE

Flere naturoplevelser

Ni sociale naturprojekter skal give udsatte og sårbare grupper bedre livskvalitet gennem gode naturoplevelser

Af Tina Løvbom Petersen, tln@sl.dk

Otte mio. kr. giver Miljø- og fødevareministeriet i alt til ni forskellige sociale naturprojekter, der har det til fælles, at de gennem naturen kan være med til at skabe bedre

sundhed og selvtilid for socialt udsatte. Forskning har vist, at socialt udsatte er mindre fysisk aktive, færdes mindre i naturen og føler sig mere stressede end befolkningen generelt – og det er en af årsagerne til, at der nu bevilges penge til projekter, der skal gøre det lettere for udsatte og sårbare grupper at få nogle gode fritids- og naturoplevelser.

– Vi ved, at naturen har en positiv indvirkning på familiers samvær og hjælper dem med at få et mere aktivt friluftsliv. Jeg håber, at vi med projekterne kan få flere ud i naturen, hvor for-

eninger, kommuner og forskere står klar med deres ekspertise, siger miljø- og fødevareminister Eva Kjer Hansen (V).

I alt modtog den sociale naturpulje 65 ansøgninger fra foreninger, kommuner og partnerskaber over hele landet – og herudaf er der nu udvalgt ni projekter, der hver får mellem 400.000 kr. og to mio. kr. til at gå i gang i løbet af 2016.

Blandt de ni projekter er 'På rette kurs' i Holbæk, hvor udsatte familier skal kunne komme ud at sejle og lave mad i fællesskab. I Midtjylland vil projektet

'Naturen som social løftestang' give sårbare børn og børnefamilier mulighed for at komme tæt på naturen og styrke selvtilliden gennem bueskydning og træklating. I Kolding laver man en multisti til sårbare grupper som misbrugere, sindslidende og langtidssindlagte børn – og i København skal et bevægelseslaboratorie give mennesker med bevægelseshandicap bedre muligheder for at bruge deres krop i naturen. ■

Læs om alle ni projekter på www.kortlink.dk/kfxn

SOCIALPOLITIK

Dyrt at flytte råd og styrelser

Det kan blive en **bekostelig affære at gennemføre den planlagte flytning, viser beregninger fra Moderniseringsstyrelsen**

Af Jens Nielsen, jni@sl.dk

Det kommer til at koste 40 mio. kr., og det vil få store faglige konsekvenser, at regeringen har besluttet at flytte to råd og to styrelser på det sociale område ud af København. Det viser tal og beregninger fra Moderniseringsstyrelsen, som netavisen Altinget har fået aktindsigt i.

Det drejer sig om udflytningen af Børnerådet og Rådet for Socialt Udsatte samt Ankestyrelsen og Socialstyrelsen, og udflytningen vil berøre op mod 300 medarbejdere – svarende til 7,6 pct. af de i alt ca. 3.900 statslige arbejdspladser, der skal flyttes til 38 byer i 25 forskellige kommuner rundt om i landet. De 40 mio. kr., det angiveligt vil koste at flytte de fire arbejdspladser, udgør 10 pct. af prisen på 400 mio. kr., som regeringen har sat af til den samlede flyttemanøvre, viser Altingets gennemgang.

Men det er ikke kun økonomisk, at det bliver **bekosteligt. Også fagligt kan det komme til at koste dyrt, for det er kun et mindretal af de nuværende ansatte i fx de to råd, der forventes**

at flytte med, når Børnerådet skal rykkes til Billund, og Rådet for Socialt Udsatte skal flytte til Rønne. Fagligt vil det betyde, at man mister erfaring og viden og skal genstarte store dele af sekretariatsfunktionerne.

Dertil vil begge de to råd skulle finde penge og tid til voldsomt stigende rejseaktiviteter, da de to råds nærmeste samarbejdspartnere alle bor i København.

Desuden gælder det for begge råd, at de fra 2016 til 2017 får beskåret deres bevilling fra finansloven, og det kan altså samlet resultere i et behov for at skære ned på aktiviteterne og dermed på den rådgivning over for regeringen, der er en kerneopgave for begge råd.

For de to styrelser er situationen en anden, men også kritisk, fremgår det af Altingets aktindsigt:

Socialstyrelsen bliver med flytningen samlet i Odense, men flytningen bliver den dyreste af alle i den samlede udflytning med en pris på ca. 27 mio. kr. Til gengæld regner man med, at alle 195 medarbejdere fra København vil fortsætte og blot pendle til Odense.

Ankestyrelsen vil hurtigst muligt flytte 54 arbejdspladser fra København til Aalborg, men kun 12 skønnes at flytte med, og udgiften til at flytte og rekruttere nye vil ifølge Social- og Indenrigsministeriet føre til 'en mindre stigning' i antallet af verserende sager, skriver Altinget. ■

NOTER

Succes med besøgsvenner

Med støtte fra Trygfonden har Frederikshavn Kommunes bofællesskaber gennemført et projekt med besøgsvenner til mennesker med udviklingshæmning. Ifølge Skagens Avis har knap 30 udviklingshæmmede borgere fra bofællesskaber i Sæby, Skagen og Frederikshavn fået en besøgsven – og samværet handler om alt fra shopping til ludo og arbejdet med at skrue på en knallert. Til avisen fortæller leder af bofællesskaberne i Frederikshavns Kommune, Annemette Mortensen, at der tale om 'stjernestunder og helt unikke oplevelser for både udviklingshæmmede og frivillige besøgsvenner.'

mrk

Anmeldelser er steget med 80 pct.

Et stigende antal medarbejdere vælger at anmelde psykiske erhvervs sygdomme for at få afklaret, om sygdommen kan anerkendes som arbejdsrelateret, og der dermed er mulighed for erstatning. Siden 2011 er antallet af psykiske erhvervs sygdomme anmeldt til Arbejdstilsynet steget med 80 pct., viser en ny opgørelse. Ifølge Arbejdstilsynet kan stigningen bl.a. skyldes, at der generelt er kommet mere fokus på stress og arbejdspress, og at det er blevet lettere for læger at anmelde erhvervs sygdomme. Brancherne 'døgninstitutioner og hjemmepleje' samt 'undervisning' er blandt de brancher, hvor der anmeldes flest psykiske erhvervs sygdomme.

tln

Tag over hovedet til unge hjemløse

I Aalborg Kommune har en skræddersyet social indsats skaffet 25 unge hjemløse mellem 17 og 24 år et sted, de kan kalde deres eget hjem. Det skriver DR Nordjylland. Men kommunens indsats handler ikke kun om at skaffe de unge hjemløse tag over hovedet. Ifølge projektkoordinator i Aalborg Kommune, Julie Krarup, er en bolig kun en del af løsningen – de unge skal også lære, hvordan man lever i det nye hjem. Derfor har kommunen valgt at ansætte bostøtte medarbejdere, som i et intensivt forløb på ni måneder hjælper de unge med at få en almindelig døgnrytme, styre deres økonomi og holde boligen ren og pæn.

tln

Pris til Kofoeds Skole

Hjælp til selvhjælp – det er grundlaget for arbejdet på Kofoeds Skole, og slutningen af januar fik stedet Eurodiconia-prisen for sit sociale og sundhedsmæssige arbejde blandt udsatte borgere. Bag prisen står et netværk af kirkelige og sociale organisationer, og Kofoeds Skole får den for institutionens helhedsorienterede indsats. 'Det er rart, at det arbejde, vi udfører, bliver bemærket og værdsat. Det giver lidt ekstra til hverdagen, hvor vi i øjeblikket oplever, at en stor del af vores brugere føler sig presset af økonomiske besparelser og det syn på udsatte mennesker, som kommer til udtryk i debatten om socialpolitik og beskæftigelse', siger Kofoeds Skoles forstander, Robert Olsen. I Danmark findes der Kofoeds Skoler i København, Aarhus og Aalborg, og for tiden er en ny skole ved at starte i Nuuk, ligesom Kofoeds Skole gennem de seneste årtier har været med til at starte mere end 25 Kofoeds Skoler i Central- og Østeuropa.

jni

TEAMARBEJDE

Tværfaglige team kan give konflikter

Ideelt skaber teamarbejde mening, trivsel og bedre resultater. Men i virkeligheden kan teamarbejde ofte føre til, at nogle faggrupper kommer i klemme og udelukkes fra det spændende arbejde, viser nyt forskningsprojekt

Af Tina Løvbohm Petersen, tln@sl.dk

Når man på en arbejdsplads vælger at indføre teamarbejde, er målet gerne at skabe nye faglige og tværfaglige fællesskaber – og opnå, at medarbejderne beriger hinanden på tværs. Men i virkelighedens verden er teamarbejde meget modsætningsfyldt, og det tværfaglige samarbejde er under pres på mange arbejdspladser.

Det viser et nyt forskningsprojekt – 'Trivsel i teams – mellem organisation, relationer og faglighed' – hvor forskere har undersøgt teamsamarbejdet inden for tre forskellige brancher; psykiatrien, erhvervsskoler og rådgivende ingeniørfirmaer.

Netop psykiatrien er et af de steder, hvor der i mange år har været tradition for at arbejde i team på tværs af forskellige faggrupper, og et team består ofte af to medarbejdere – en akademiker, fx en læge, og en mellemuddannet, som fx kan være socialpædagog, fortæller Annette Kamp, der er lektor og ph.d. ved Roskilde Universitet,

– Vores casestudier inden for psykiatrien viser, at man i et team langt fra kun beriger hinanden på tværs af fagligheder. Selvom alle som udgangspunkt er lige i et team,

så fandt vi, at der på grund af arbejdspress og et øget omfang af standardisering sker det, at nogle fagligheder får forrang frem for andre. Og det er typisk den lægevidenskabelige tilgang, der kommer til at dominere i et team, siger hun.

Ren brandslukning

Inden for psykiatrien oplevede forskerne, at der i de tværfaglige team var en stærk arbejdsdeling, hvor man i hverdagen ofte havde så travlt, at man stort set ikke havde tid til at tale sammen.

– Vi var overraskede over at se, hvordan teamarbejde og organisering mange steder bliver et spørgsmål om at delegerede ansvar og opgaver. Den del med, at man har tid til at diskutere og udveksle på tværs af faggrænser, halter det gevaldigt med. Teamarbejde er jo tidskrævende, hvis det skal lykkes, og vi oplevede

desværre, at det ofte blev ren brandslukning, fortæller Annette Kamp.

Forventningerne om, at man i et team med forskellige fagligheder skaber et rum for synergi og nye ideer, bliver også udfordret inden for psykiatrien, viser projektet.

– Vi fandt, at de ting, man kan opgøre i tal, prioriteres højere, mens den viden, som fx socialpædagoger eller sygeplejersker bidrager med, ikke sættes så højt – måske fordi det er sværere at måle. Og med hele standardiseringstankegangen inden for psykiatrien, er der meget fokus på alt det, der kan måles, siger Annette Kamp.

Ubalance i teamet

Selvom forskningsprojektet ikke specifikt har fokuseret på en faggruppe som socialpædagoger, så er der nogle generelle ting, der

udfordrer teamarbejde inden for psykiatrien – ikke mindst når det kommer til, hvordan man som fagperson håndterer psykisk sygdom.

– Det, der er på spil inden for psykiatrien, er, hvor medicinsk man fx i et team forholder sig til tingene – og hvor meget man giver plads til at se på det hele menneske, som fx pædagoger gør. Vi oplevede flere steder, at de ikke-akademiske faggrupper havde svært ved at give deres viden gennemslagskraft, forklarer Annette Kamp og tilføjer, at det skaber en uhensigtsmæssig ubalance i et team, hvis ikke alle fagligheder vægtes lige højt.

– Hvis et team skal fungere, skal man sikre, at alle faggrupper bliver respekteret for deres faglighed, at der er tid nok til at løse opgaven – og at alle bliver hørt. Ellers går det ud over arbejdsglæden og samarbejdet. ■

Trivsel i team

I projektet 'Trivsel i teams – mellem organisation, relationer og faglighed' har forskere fra Aalborg, Aarhus og Roskilde Universitet undersøgt teamsamarbejdet inden for psykiatrien, erhvervsskoler og rådgivende ingeniørfirmaer. Her er nogle af projektets konklusioner:

- Teamarbejde skaber ikke bare synergieffekt. 2 + 2 er ikke nødvendigvis 5 – det kan også blive 3.
- Teamarbejde er modsætningsfyldt. Det kan være dejligt at løfte i flok og ikke være alene om arbejdet, men det kan også indebære en arbejdsdeling, hvor der ikke bliver plads til læring.
- Teamarbejde kommer ofte ovenfra som en ledelsesform, hvor ledelsen bestemmer, hvem der skal arbejde sammen, hvordan og hvornår.
- Teamarbejde kan ikke sammensættes af personer med meget forskellige fagligheder som så finder ud af at skabe noget nyt. Forventningen er, at forskellige fagligheder finder ud af at samarbejde, selvom de ofte ikke taler samme sprog, og der ofte er hierarki mellem faglighederne, som det at arbejde i et team ikke bare fjerner.
- Teamarbejde kan fremme konflikter mellem teammedarbejderne, hvis der er for mange uklarheder omkring arbejdet, og hvis tidsfristen er kort. Det tager tid at arbejde sammen i et team, og det er vigtigt, at der afsættes tid til teamarbejdet.
- Teamarbejde kan kendetegnes ved koordination, hvor arbejdsopgaverne blot stykkes sammen, men laves af folk hver især – eller som kollaboration, hvor man fælles arbejder på at finde løsninger på opgaverne.

Psykiatribrugere kriminaliseres

Af Karl Bach Jensen

Som det nok er de fleste læsere af Socialpædagogen bekendt, indeholder den danske straffelov nogle bestemmelser, der betyder, at personer, der på gerningstidspunktet anses for utilregnelige grundet sindssygdom, ikke idømmes ordinær straf for eventuelle lovovertrædelser, men til gengæld kan dømmes til psykiatrisk behandling eller anbringelse, hvilket sker i større og større omfang. Også personer med personligheds- og udviklingsforstyrrelser idømmes i stigende omfang psykiatriske foranstaltninger.

Især for mildere lovovertrædelser overstiger varigheden af idømte foranstaltninger som oftest meget markant varigheden af den almindelige frihedsstraf, man ellers ville have fået (om overhovedet nogen). En menneskeretsstridig praksis, der gennem en længere årrække er blevet mere og mere udbredt. Hvor antallet af foranstaltningsdomme i 1980'erne var under 200 om året, dømmes der nu omkring 900 årligt (heraf ca. 100 med udviklingshæmning). Det samlede antal psykiatriske patienter med et retligt forhold er i dag oppe på ca. 4.400, hvoraf langt hovedparten har en dom til behandling.

Man kan ikke på baggrund af disse tal, som det ofte sker i diverse medier, slutte, at antallet af psykiatribrugere, der begår kriminalitet, har været markant stigende. Efter min opfattelse er det helt andre faktorer, der ligger bag den foruroligende udvikling.

Desværre har en ekspertgruppe, nedsat på baggrund af den forrige regerings psykiatriplan, ikke på overbevisende vis løst sin opgave med at kortlægge årsagerne til udviklingen i antallet af retspsykiatriske patienter. Man peger på flere med misbrug, hyppigere brug af mentalundersøgelser og paradoksalt nok tidsbegrænsningen af domme ved mindre personfarlig kriminalitet, indført i 2000, som de væsentligste årsager.

'Eksperterne' vælger i deres rapport at gå uden om væsentlige forklaringer som katten om den varme grød. Vi får fx ikke noget svar på, hvilken rolle Retslægerådet har spillet, ligesom det ikke bliver belyst, hvordan holdninger blandt fagfolk i form af nultolerance, stigende anmeldelsespraksis og hårdere domspraksis spiller ind.

Jeg har længe været af den opfattelse, at en væsentlig del af stigningen på området skyldes, at man fra dele af behandlingspsykiatriens side bevidst har udnyttet straffelovens bestemmelser til at få 'snor i' besværlige patienter – og det i et omfang, hvor man er ved at drukne i egen succes: Der er så mange retspsykiatriske patienter at administrere, at de ganske få potentielt farlige nemt kommer til at drukne i mængden.

I et baggrundsmateriale til 'ekspertgruppens' rapport, udarbejdet af Justitsministeriets forskere, får vi imidlertid bekræftet en formodning om, at det ikke kun er personalet i hospitalspsykiatrien, der i stigende omfang medvirker til at kriminalisere egne patienter. Personalet på bosteder og institutioner er i mindst lige så høj grad tilbøjelige til at anmelde deres klienter for handlinger, der fører til foranstaltningsdom. Kun i ca. 30 pct. af tilfældene er der tale om vold af mere alvorlig karakter. En stor del af dommene gives for rent verbale trusler (ca. 25 pct. – men over 70 pct., når handlingen er begået på socialforvaltningen eller et andet offentligt kontor).

Naturligvis skal man kunne opnå erstatning, hvis man har fået mén af klientvold på arbejdspladsen, men det må være i alles interesse, at det kan ske, uden at klienterne mere eller mindre automatisk kriminaliseres. ■

Karl Bach Jensen er udviklingskonsulent i LAP, Landsforeningen af tidligere og nuværende Psykiatribrugere.

● Er det rimeligt, at borgere med psykiske lidelser til stadighed sanktioneres langt hårdere end andre borgere for milde lovovertrædelser?

● Hvordan kan I som socialpædagoger medvirke til, at den dramatiske udvikling vendes, så færre episoder anmeldes, færre situationer eskaleres og færre psykiatribrugere kriminaliseres?

Deltag i debatten på socialpaedagogen.dk/prik